

OSMANLI HÂKİMİYETİ DÖNEMİ'NDE MITROVIÇA'DA TÜRKÇE EĞİTİM

Suzan D. CANHASI

Türk Dil ve Edebiyat Bölümü - Priştine Üniversitesi, Priştine - Kosova

İlk Kayıt Tarihi: 29.01.2014

Yayına Kabul Tarihi: 25.04.2014

Özet

Kosova'da Türkçe eğitim Osmanlı İmparatorluğu'nun Kosova'ya gelmesiyle başlamıştır. Bu dönemde başlayan Türkçe öğretim Osmanlı Devlet'inin Balkanlardan çekilmesine kadar, diğer bölgelere göre herhangi bir fark gözetilmeksizin, Kosova'da da aynı düzeyde sürdürülmüştür. Kosova'nın hemen hemen tüm şehirlerinde, özellikle Mitroviça'da, hatta büyük köylerinde bile Türkçe okullar açılarak eğitime devam edilmiştir. XIX. yüzyılda salnamelerin yayımlanmasıyla Kosova'da Türkçe eğitimin hangi okullarda yapıldığı, öğretmenlerin kimler olduğu ve öğrenci sayıları hakkında bilgilere ulaşılmıştır. Bu çalışmada, 1896 yılında yayımlanan Okullar Yasası'ndan sonra genelde Kosova'da, özelde Mitroviça'da Türkçe eğitimin seyri incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: *Eğitim, Kosova, okullar, Mitroviça, Osmanlı*

TURKISH EDUCATION DURING OTTOMAN RULE IN THE MITROVICA

Abstract

Turkish Education during Ottoman rule in the Mitrovica in Kosovo Turkish education was own befor arrival empire Ottoman in Kosovo . From that time until the withdrawal of the Ottoman Empire from the Balkans , without any difference compared to other areas of teaching , has been maintained at the same level in Kosovo . In almost all cities of Kosovo ,especially Mitrovica, even in larger villages have continued their education even opened . XIX.century yearbooks was published from that time was known the all Turkish education institutions in Kosovo ,what kind of schools and how these schools are working who are working in who is teaching , the number of students reached their information . During the Ottoman Empire Just in Kosovo in this yearbook was education in the Turkish language in the Kosovo schools ,began, in 1896 we can see that with the publication of the Law Schools. After this date, Kosovo is working to explain the development of their training .

Key words: *Education, Kosovo, schools, Mitrovica, Ottoman*

1. GİRİŞ

Mitroviça şehri Kosova'nın kuzeyinde, İbre nehri kıyısında bulunmaktadır. Yugoslavya döneminde şehrin adı Kosova Mitroviçası olup, adının yanı sıra yapısının da çokça değiştiği eski bir Kosova kasabasıdır. Mitroviça hakkında bir "Osmanlı kasabası" olmasından itibaren (XV – XIX. yüzyılları) birçok gezgin yazılarında yerince bilgi vermektedir. XVI yüzyılında (1530) Benedikt Kuripesiç, Mitroviça'yı Kosova'nın ticaret – ihracat merkezi olarak tanımlar. Mitroviça'nın etnik yapısı hakkında Şemsettin Sami eserinde yazmıştır. Onun yazılarına göre 5000 nüfuslu bir kentinde yaşayan çoğu Müslüman halkı Arnavut ve Boşnaklar çeşitli el sanatlarıyla uğraşmış, değirmen taşları yapmış, tekkeler kurmuş ve problemsiz birlikte yaşamış.

Osmanlı yönetimi Tanzimat'a kadar eğitimle uğraşmamış, eğitimi Vakıfların yürütmesine teslim etmiş.

Makalenin konusuna girmeden önce Kosova'da Türkçe eğitimin başlangıcı ve gelişmesini kısaca açıklayacağız.

Türklerle Balkanlar'da ve Kosova'da asıl uzun süreli ve kalıcı ilişkiler Osmanlılar zamanında başlamış ve günümüze kadar devam etmiştir. Birinci Murat Devri'nde (1362-1389) bu sınırlar, Tuna'ya ve Adriyatik Denizi'ne ulaşmıştır. 1389 yılında yapılan Kosova Savaşı sonrası Osmanlıların Kosova'ya yerleşmesi ile Türkçe eğitim de o yıllarda başlamıştır. Kosova'da Türkçe öğretimi Osmanlı Türklerinin 1455 yılında Kosova'yı fethederek bölgeye yerleşip yönetim organlarını kurmasıyla başlamış, yaklaşık 457 yıl sonra 1912 yılında Osmanlı yönetiminin bu topraklardan çekilmesiyle sona ermiştir (Sofuoğlu ve Topsakal, 2007: 61-62). Bundan sonraki dönemlerde Türk toplumu anadilde eğitim hakkını elde etme ve sürdürme çabası içinde olmuştur (Sofuoğlu ve Topsakal, 2007: 61-62).

Bu tarihten itibaren bölge, eğitim açısından hızlı bir gelişme göstermiştir. Türk nüfusun büyük bir bölümü, fethi izleyen yıllarda bölgeye Anadolu'dan iskân

edilenlerden Türkiye'ye göç etmeyenlerden oluşmuştur. Bir kısmının da kuzeyden, Osmanlı öncesi, bölgeye gelip yerleşen ve daha sonra Müslüman olanlardan meydana geldiği sanılır. Osmanlı fetihlerinden sonra, bölgedeki yerli halk, İslâmiyet'i kabul eden büyük topluluklardan meydana gelir (İsen, 2008: 7-13). Osmanlıların Anadolu'da ne var ne yoksa bir daha ellerinden hiç çıkmayacakmış gibi Balkanlar'a taşımaları Osmanlı tarihinde gözle görülür bir gerçektir. Bir yandan kaleleri onarıp çeşitli ulaşım yolları, su yolları, kemerler, köprüler, camiler ve medreseler inşa ederlerken, öte yandan kültürel kalkınmaya da hız vermişlerdir. İlk planda Kosova'da medreseler açmışlar, öncelikle de İstanbul medreselerinden hocalar getirerek bu medreselerde öğrenciler yetiştirmişlerdir. Medreseyi bitirenler yalnızca devlet kadrolarında görev yapmışlardır (Hafız, 1983: 133-135).

Kosova'da Tanzimat Dönemi'ne kadar (1455-1839) Türkçe eğitim ve öğretim Sıbyan mekteplerinde (dört yıllık ilköğretim) ve medreselerde gerçekleşiyordu. Bunlar devletin kontrolünden uzak özerk eğitim kurumları idiler. Bunların hemen hemen hepsi vakıflara bağlı oldukları için dinî ve sosyal yönleri ağır basmaktaydı (Durmuşçelebi ve Koro, 2012: 139-140), (Ergül, 2009: 43). Başlıca amaçları; okuma yazma öğretmek, İslâm dininin kurallarını ve Kur'an'ı belletmektir. Medreselerde ise İslâm dininden başka Türkçe, Arapça, Farsça, Matematik v.b. gibi dersler öğretiliyordu (Ergül, 2009: 43). Kosova'da Türkçe eğitim kurumu için ilk yazılı belge 1513 yılında yazılan Suzi Çelebi Vakıfnamesi'dir (Durmuşçelebi ve Koro, 2012: 140), (Ergül, 2009: 43-44).

Bazı tahminlere göre XVI. yy.'ın başlangıcından itibaren Kosova vilayetinde Türkçe okulların açılmasına, Osmanlı idaresi kendine mahsus derebeylik ideolojisini sürdürmek için müsaade etmiştir. Genelde bu okullar dinsel nitelikteydi ve ilk olarak öğrenim medreselerde yapıldı. Burada okutulan bütün dersler Osmanlıca (Arapça) dilinde dinî derslerdi. Sırf dinsel nitelikli olan bu okulların yanı sıra Osmanlı idaresi, ancak XIX. yy.'da dünyevî okulların çalışmasına izin verdi. Bu okullarda Müslümanların yanı sıra Hıristiyanlar da öğrenim görmüşlerdir. Osmanlı yönetimi, daha sonra Avrupa'nın etkisi altına girmesiyle ve modernleşme- çağdaşlaşma amacıyla Türk okulları açmak zorunda kalmıştır. Avrupa etkisiyle ve şehir tabakasının güçlenmesiyle mekteplerde öğrenci sayısı artmıştır. Bu okulların ilk öğretmenleri genellikle Kosova vilayeti dışından gelen kişilerdir. Daha sonraları İstanbul, Edirne, Selânik ve Üsküp'te okul bitiren yerli şehir halkı arasındaki kişiler öğretim vermeye başlamışlardır.

İlk dönemlerde, kimi küçük yer ve köylerde uzun zaman mektep yokmuş. Şehirlerde olan mektepler ise zengin kişiler, paşalar, esnaf, ağalar, beyler tarafından daha çok cami veya mescitler bitişiğinde inşa edilmiş. Şehirlerdeki mekteplerde öğretmen ve kalfa (halife) için ilave iki oda daha yapılmış.

Bu ilk açılan (dini) okullarda öğretim yılının başlangıç ve bitimi yokmuş. Çocuklar okullarda Kur'an'ı ezberleyinceye kadar okumuş. Bu okullardan mezun olan öğrenciler öğrenimlerine medreselerde devam ederlermiş. Mekteplerde dersler sabah-

leyin başlar, öğlene kadar devam edermiş. Zamanla sıbyan (çocuklar) mekteplerinin rolünü üstlenen iptidâîlere (ilkokullar) ilk başta pek değer verilmiyordu. Ancak XIX. yy.'ın ikinci yarısından itibaren iptidâî okullarına değer verilmeye başlandı. Okullarda dinî dersler yanında, dünyevî dersler de okutuluyordu. Vali kontrolü altında bir komisyon kurularak, iptidâîlerin hangi kurallar içinde çalışacakları maddeler halinde düzenlendi.

Derece itibariyle Rüştiyeler, şimdiki ortaokulların veya liselerin alt sınıflarına eşitti. 1869 yılında getirilen yasalara kadar Rüştiyeler beş yıllıktı, fakat bu yasalardan sonra dört yıllığa indirildi. Sıbyan veya iptidâî okullarından mezun olanlar, Rüştiye okullarında öğrenim görmeye hak kazanıyorlardı.

Osmanlı Dönemi'nde Mitroviça'da eğitim ise İsa Bey Camii karşısında ve Luştâ deresi kenarındaki iki katlı bir binada yapılıyordu. Bu bina o zamanki adıyla Vlado Çetkoviç İlkokulu'dur. Alt katında iptidâî okulu ve onun üstünde aynı binada 1871 yılında çalışmaya başlayan Rüştiye Okulu bulunmaktaydı. İptidâî okulu 3. sınıfa kadardı. 1. sınıf hazırlık sınıfıydı. Okulun müdürü Mitroviçalı Zeynullah Hasan, öğretmenleri ise Ahmet Mustafa, Hafız İşaku, Hafız Jozgati, Hasan Efendi ve diğerleri idi. Rüştiye okulunun müdürü ise Prizrenli Şerif Efendi, öğretmenleri de Mehmet Efendi (Tetovalı), Hausanedin-beu ve Sabri Efendi'dir.

Rüştiye okulunun öğrencileri Türkçe öğreniyorlardı ve Müslüman olan Arnavut öğrenciler de bu okullarda eğitim- öğretim görüyorlardı.

Rüştiye okullarında şu dersler yer alıyordu:

1. Mebâdi-i Ulûm-i Dîniye
2. Kavâid-i Lisân-ı Osmânî
3. Mebâdi-i Kavâid-i Arabiye ve Farişiye
4. İmlâ ve İnşâ
5. Tedbîr-i Menzil
6. Müntehebât-ı Edebiye
7. Hesap ve defter tutmak usûlü
8. Muhtasar tarih ve coğrafya
9. Nakşa medâr olacak derecede resim
10. Ameliyât-ı Hiyâtiye (dikiş ve biçki)
11. Müzik (mecburi olmayan)

Bu okullar İkinci Dünya Savaşı esnasında hastane olarak da kullanılmıştır. Bu

okullarda Osmanlı Devleti'nin plan ve programına göre eğitim- öğretim uygulanmıştır. Daha sonra bu topraklar, Sırp Hükûmeti'nin yönetimi altında kalınca Sırp eğitiminin plan ve programı uygulanmıştır.

Mitroviça'daki Türkler, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra halkı eğitmek amacıyla gece okullarında eğitimi devam ettirmişlerdir. Bu okul "ALE" okulu olarak adlandırılıyordu. Bu okulda akşamın geç saatlerinde öğretim yapılmıştır.

1909 yılında alınan bir karar sonucu öğrencilerin Arnavutça öğrenmeleri sağlanmıştır. Okullarda Sırp öğrenciler de eğitim- öğretim görmeye başlamışlardır. Bu okullarda aynı zamanda, 1908'li yıllardan sonra, vücut cezaları da uygulanırdı. Ancak, falaka cezası uygulanmazdı. Bu okullarda yaz tatilleri iki ay sürüyordu. Mitroviça kasabasında iptidâiye ve Rüştîye okullarından başka sıbyan mektebi de bulunuyordu. Bu okullara öğrencilerin kaydı altı yaşından itibaren yapılıyordu.

Mitroviça'da medrese 1908 yılında açılmıştır. Bu okulun müdürü Saffet Efendi idi. Daha sonra Halil Efendi (Bosna'dan) müdür olmuştur. Bu okul bir özel okuldu ve öğretim 1912 yıllarından sonra başlamıştır. Bu okulun öğrencileri birer hoca olarak eğitim görüyorlardı ve köylerde çalışıyorlardı. Bu okulda din dersleri daha fazlaydı ve Arapça eğitim veriliyordu. Bu okulu bizim için önemli kılan biraz da müderrisleridir. Bu müderrisler Osman Efendi, İpekli Süleyman, Recep Efendi ve Priştinelî Remzi'dir. Bunlardan Osman Efendi, 1908 yılında vazife yapmış olup Mitroviça kökenlidir. Recep Efendi'nin bu medresede çabaları büyüktür. Rüştîye okulunda görülen dersleri bu okulda da uygulamıştır.

Mitroviça Türkleri için bir okul daha bulunmaktadır. Kadın Meslek Yüksekokulu. Bu okul, bir ara Fransızca okulu olarak da çalışmıştır. Kadın Meslek Yüksekokulu'nda ağaların ve beylerin çocukları eğitim- öğretim görüyorlardı. Bu okulda dersler ticaret üzerineydi. Öğrenciler özel dersler alıyorlardı. Bu okuldaki öğretmenlerin amacı, öğrencilerin zihinlerini ticaret üzerinde güçlendirmektir. Bu okul husûsî mektep (özel okul) olarak adlandırılmaktaydı ve Terakkî Mektebi adını kullanılmaktaydı. Bu özel okullun hocaları Selânik'ten ve bilinen diğer merkezlerden geliyordu. Okul müdürü Hikmet Efendi, Selânikliydi. 5-6 tane önemli olan öğretmenleri de vardı. Öğretmenlerin maaşları zengin ebeveynler tarafından karşılanıyordu. O zamanki paraya göre ayda 8 lira alıyorlardı. O zaman bu husûsî mektebe, özel okula, karşı çıkanlar da olmuştur. Bunun sebebi, güya bu özel okullarda öğrencilerin dinleri değiştiriliyordu. Aynı düşünce Türk okulları için de söyleniyordu. Hatta Türk okulları için küfür edenler de vardı. Özellikle Rüştîye Okulu için bu düşünceler vardı. Özel okul, o günkü anlamıyla husûsî mektep, 1907- 1909 yıllarına kadar çalışmıştır. Bu okulda görülen dersler şunlardır: Fransızca, Türkçe, Coğrafya, Matematik, Tarih, Jimnastik...

İptidâî okulunu tamamladıktan sonra diğer okullara devam ediliyordu. Bu, bir kural gibiydi. Bu okullardaki öğrenciler Fransızca'nın aracılığıyla Arnavutça alfabesini öğreniyorlardı.

Sırpça okulunun Muhammedâne öğretmenleri de vardı. Bu öğretmenler Muhammedâne dinine bağlı olan öğretmenlerdir. Bunlardan bazıları :

1. Hasan Karimanoviç
2. Ahmet Mustafiçi
3. Ali Bayramoviç
4. Sadullah Hasanoviç
5. Abdül Azizi

dir. Bu öğretmenler Priştine’de bulunan Muhammedâne okulunda da ders vermişlerdir. XIX. Yüzyılın 30’ lu yıllarından sonra Mitroviça’da Türkçe okullar açılmıştır. Bu okullar; iptidâî (ilkokul) , Rüştîye (ortaokul) , idâdî (lise) ve Dârü’l- Muallimîn’dir.

Medreseler eski plan ve programa göre çalışıyorlardı. Burada dersler daha çok dinî konulara göre idi. Türkçe işlenen dersler ise dilbilgisi ve sentaks idi. Şeriat hukuku dersleri Arapça işlenmiştir.

1869’ da alınan hukuki bir kararla Türkçe öğretim yapan okullar:

1. Okul (Sıbyan mektepleri; küçük çocuklara ayrılmış bir okul)
2. Ortaokul (Rüştiye mektepleri)
3. Lise (İdâdî mektepleri)
4. Sultâniye (Sultânî mektepleri)
5. Lise (Mekâtib-i Âliye)

şeklinde sınıflandırılmıştır. Türkçe ilkokullarında o günkü anayasaya göre her yerde Türkçe derslerin görülmesi zorunluydu. Bu anayasaya göre 7 ila 11 yaşları arasındaki çocuklar, 6 ila 10 yaşları arasındaki kızlardan ayrı ders görürlerdi. Bu ilkokullarda ilkönce okuma, yazma ve Kur’an sûrelerinden ders görülürdü.

Konu hakkında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde belgeler bulunmaktadır. Arşiv’de bu konuyla ilgili olarak 911 adet belge tespit edilmiştir. Bu belgelere dayanılarak hazırlanan bu çalışmada, 1877-1912 yılları arasında Kosova’da eğitim öğretimle ilgili yapılan faaliyetler ana hatlarıyla incelenmiştir (Demir, 2010: 5). Osmanlı Dönemi’nde Kosova’da altı sancak vardı. Mitroviça, Priştine Sancağı’na bağlı bir kaza idi.

Belgelerde Mitroviça kazası hakkında rastlanan bilgiler şunlardır:

Başbakanlık Osmanlı Arşivlerine Göre 1877-1912 Yılları Arasında Kosova’da Eğitim ve Öğretim (ZfWT Vol. 2, No. 3 (2010): 6.b. *Mitroviçe şehir merkezi ve köyleri*:

Ne zaman inşa edildiği bilinmemekle birlikte 1891'de Mitroviçe Rüştüyesi açıktır ve eğitim öğretime devam etmektedir. 1896'da Priştine'nin Mitroviçe kazasında Reis-i Müderris Abdullah Efendi, üyeler: Mehmed Nuri Efendi, Mehmed Sabri Efendi, kâtip ise Numan Efendi'dir. Aynı yıl kazada mekteb-i Rüştüye'de 80, mekteb-i iptidâiyede 111, Sıbyan mektebin de ise toplam 95 öğrenci okumakta olduğu tespit edilmiştir (Demir, 2010: 17).

2. SONUÇ

Kosova'da Türk eğitimin 500 yıl sürmesi Osmanlıların Balkanlara yerleşmesiyle başlamıştır. Kosova'da eğitimle ilgili ilk yazılı belgeler 1513 yılında yazılan bir Vakıfnamede bulunmaktadır. Bu zaman sürecinde eğitimde gelişmeler, durulmalar vardı. Bu gelişmenin o zamanda süren politikaya bağlıydı. Osmanlı Devleti'nin 1877-1912 yılları arasında Kosova'da büyük eğitim yatırımları yaptığı, çok açıktır. 1903'te çıkan bir kararnamede Prizren sancağı Loma kazasına aynı kararname ile 18 iptidainin açılışı ilgi çekici bir örnek olsa gerektir. Aynı yıllarda Anadolu'nun pek çok sancağında bile 18 iptidai mektebi yoktur. Osmanlı ülkesi dâhilinde okullaşma problemi ilk önce Kosova'da çözülmüş gibi görünmektedir. Çok kısa zaman içerisinde yüzlerce okul açılmış, öğretmen tayinleri yapılmıştır. Kosova'da okula gitme oranının çok yüksek olduğu, açılan okulların kısa sürede ihtiyaca cevap veremez duruma gelmesinden anlaşılmaktadır. Bu durumda ya okullara yeni bir kat yapılmış ya da yenileri inşa edilmiştir.

Mitroviça, daha o zamanlarda bir maden ocağı olan, tücarlığı gelişmiş bir şehrin eğitimi de diğer şehirlere göre daha yüksek bir seviyede idi. Açılan mektepler vakıflara bağlı olduğu için dini ağırlığı vardı. Mekteplerde daha geç sosyal yöne yönlendirme, matematik, fizik, felsefe gibi dersler okutulmaya başlamıştır.

3. KAYNAKÇA

- Demir, N. (2010) ; Başbakanlık Osmanlı Arşivlerine Göre 1877-1912 Yılları Arasında Kosova'da Eğitim ve Öğretim (Education in Kosovo Among 1877-1912 According to the Prime Ministry Ottoman Archives) ZfWT Vol. 2, No. 3 (2010) : 5-26
- Recepçiç, Y. (1970 Zhvilimi i Arsimitdhe i SistemitShkollortéKombésiséSqiptarénéTeritorin e JugoslavéséSotme Deri néVitin1918", Priştine. s. 111, 112, 113, 116.
- Topsakal, C., Koro, B. (2007), Kosova'da Yaşayan Türkçe Eğitim, Bay Yayınları, Prizren – Kosova.
- Durmuşçelebi, M., Koro, B. (2012), XX.Yüzyılda Kosova'da Türkçe Öğretim Programlarının Uygulanması, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 32: 137-154.
- Sofuoğlu, E., Topsakal, C. (2007), Osmanlı Devleti'nin Kosova Eğitim Sistemi'ne Yönelik Yönetimsel Düzenlemeleri, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: IV, Sayı: I: 60-80.
- Ergül, H.F. (2009), Kosova'da Türkçe Eğitim ve Sınıf Öğretmeni Yetiştirme İhtiyacı, Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 13: 39-51.

Kostiç, K. Naši novi gradovi na jugu, Svetlost, Beograd, 1922.

Murati, S. Prošlost Titove Mitrovice u zbirka zavičajnog muzeja, Progres – Djordjević, Titova Mitrovica, 1989.

Safçı, N. (2004), “Kosova’da Türkçe Eğitim ve Öğretime Genel Bir Bakış”, Ankara Kültür Merkezi’nde düzenlenen 3.Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu’nda okunan bildiri.

Mitroviça Türk okulunun ilk müdürlerinden biri olan Cafer Deda’nın el yazıları
Eski öğretmenler Fatime Kimezür, Remzi Zekeriya, Erol Zekeriya’nın hatıraları.

Mektebi Ruşdiye-Türk okulu

Sadedin Gubetini

EXTENDED ABSTRACT

Mitrovica is a town in the north of Kosovo, situated on the bank of the Iber river. During the period of Yugoslavia the town was called Kosovo Mitrovica, where aside its name it has undergone the changes in its structure as well. Ethnicity of this town was the subject of Semsettin Sami's work. According to his writings, the population of 5000 mostly Muslims, Albanians and Bosnians has dealt with various craftwork, made grindstones, built tekkes (dervish lodges) and cohabitated without any problems. We did not found any information on the education before Ottomans except the education in churches. Turks known for their interest in culture, in Ottoman period built mektebs (schools) and madrassas wherever they went, did various activities in the name of education and culture.

Ottoman administration did not strive with education until Tanzimat, it passed the management of education to Waqfs; thus schools being under the management of waqf had the dominance of religious and social aspects. Religious schools of Islam had the objective of teaching read –write, Koran and the rules of Islam religion. While in madrassas except Islam religion there were taught Turkish, Arabic, Farsi, Mathematics and other subjects. The first written document on Turkish Educational Institutions in Kosovo is Foundation Certificate-Charter (vakıfname) written in 1513 by Suzi Celebi.

Turkish education in Kosovo started with arrival of Ottomans. From this period on until withdrawal of the Ottomans from Balkans, education in Kosovo continued on the same level as other regions. Almost in every town of Kosovo, even the bigger villages as well had schools. With the publication of annuals in XIX century we have information on the Turkish educational institutions, schools, teachers and the number of students. These annuals enlighten us on the Turkish language schools in Kosovo which started in 1896 with the publication of Schools Law. After this date, for the first time schools came under the supervision of government with the certain curricula, separated from religious schools where we see the possibility of registration of girls in the schools on the same level as schools for boys.

Based on annuals we are informed on the state of education in Mitrovica during the Ottoman period. There were 145 students, 5 teachers and 4 primary schools in Mitrovica. One of these schools was girls' primary school with 95 students. First teachers were mainly special teachers coming from outside of Kosovo province where in later periods started engagement of local teachers educated in Istanbul, Edirne, Thessaloniki and later Skopje. The teacher positions were known to be managed by mudarris or hafız and imams who finished their education in madrasas.

Education in Mitrovica was known to be developed in a two-story building on the bank of Lusta river and opposite Isa Bey Mosque. In this work we will try to depict the beginning of Turkish Education in Mitrovica.

Apart of İptidadiye (primary) and Rüştüye (ottoman junior high school) schools there was also Sibyan (ottoman elementary-primary) schools in Mitrovica. Registration of the students in these schools started from the age of six.

First madrassa of Mitrovica was opened in 1908, the principal of this was school Safet-efendi and later Halil-efendi (from Bosnia). This school was private school and its activity started after 1912 where the students of these schools were educated to be teachers and taught in the villages. Religious subjects prevailed in these schools and they were educated in Arabic. From the important mudarris' (principals) of these schools we can mention Osman-efendi (1908) with his origin from Mitrovica, Suleyman efendi from Peja, Recep and Remzi effendi from Pristina who were the last names to work in this school. Recep effendi's effort in the madrassa was tremendous. The subjects of Rustiye schools were also applied in this school.

Apart from this school Mitrovica Turks had Vocational High School for Women. For a period this school functioned as a French school as well. Most of the students of this High School were aghas and beys children. The objective of these schools was strengthening of apprehension of the trade.

This school was known as private school (Hususi mekteb) and Tereki (advancement) school. The teachers of this private school came from Thessaloniki and other well-known centers. The

principal of the school Hikmet-efendi was from Thessaloniki and had 5-6 important teachers. Wages of the teachers were secured by wealthy families which were 8 liras per month, on the period's currency.

Private school called Hususi mekteb, worked until 1907-1909. Subjects taught in this school were: French and Turkish language, Geography, Mathematics, History, Physical Education.

After finishing Iptidadiye School students continued their education in other schools. This was a kind of rule of the period. Students of this school learned Albanian alphabet through French.

There are documents on Kosovo education preserved in Ottoman Archives of Turkish Government Premiership. There are detected around 911 documents related to this subject. Work prepared based on these documents had studied in details the activities related to education in Kosovo between 1877-1912. During the Ottoman period Kosovo had 6 sanjaks and Mitrovica district linked to Pristina sanjak. Information on Mitrovica district are:

Ottoman government established modern schools in Kosovo thus contributed in assimilation of Kosovars and prevented their Serbianization, Bulgarization, Rumization and Slavization. Importance given to the education in that period became foundation of today's Republic of Kosovo.